

SE APROPIE PAȘTILE, DOMNILOR!

Lupta și biruința făuritorilor unirii Basarabiei din 27 martie 1918, pildă celor de azi*

Ne aducem aminte astăzi, de cei care la 27 martie 1918, acum 74 de ani, au săvârșit ceea ce s-a numit atunci, și de atunci încoace *Actul Unirii* Basarabiei cu Patria-mamă, prin votul liber al Sfatului Țării.

Aș vrea să spun astăzi măcar două-trei lucruri limpezi, de suflet, de convingere și de speranță. Basarabia se află încă o dată în pragul reîntregirii în trupul rotund al Patriei. Căci cine nu vede, privind frumoasa hartă a României, că acolo, în Est îi lipsește ceva, că s-a tăiat ceva din ea, că are un contur nefiresc.

Nu-mi imaginez basarabean sau bucovinean român, de ori unde ar fi el, cu minte sănătoasă și cu sine românesc, care să nu creadă, să nu știe, să nu simtă că sîntem una, toți românii de pe vechea vatră strămoșească. Am fost așa și cînd ne despărțeau sîrme ghimpate, și sîntem și acum cînd cei de dincolo de Prut, din Basarabia, s-au numit „Republica Moldova”, carpe dintr-un nume comun al românilor din Estul Parturilor, pînă la Dunăre și la Marea cea Mare, cu colțul la Cetatea Albă.

Basarabenii care au fugit din calea năvălitorilor în 1940 și în 1944 și s-au aciuat pe întreg teritoriul de dincoace de Prut, în țara Timișoara, Arad, Oradea, în Crișana și Maramureș, în Transilvania și Oltenia, în Muntenia și Dobrogea n-au avut nici o clipă sentimentul că pleacă în altă țară. Au știut că trec în alte odăi ale aceleiași case părintești, în care au fost primiți cu brațele deschise și cu inimă caldă. A fost un exod de sute de mii de români care n-au vrut să rămînă sub cizma mosculească. Printe ei erau foarte mulți care cunoscuseră această cizmă pînă în 1918, și în 1940, cînd, luați prin surprindere, au fost prinși sub ocupație. Mulți dintre ei au fost îndată trimiși în acea cumplită Siberie care va rămîne pentru veșnicie metafora cu care se va numi Iadul pe pămînt.

Iată de ce a fi contra sau pentru Unire, acum și în prezent, cînd e vorba de Basarabia, e o problemă fără sens. Nici măcar de Unire nu trebuie să se mai vorbească. S-a vorbit odată, în 1918, și atunci impropriu, căci eram după o sută și ceva de ani de furt de teritoriu și de suflete, și de o tranzacție infamă între două Imperii, cel turcesc și cel țarist, care nu aveau nici un drept asupra Basarabiei. Astăzi trebuie să vorbim de *reîntregire*. Sufletește ea e ca și făcută. Avem aceeași limbă, acum oficială românească, aceeași strămoșească grafie latină, același steag tricolor și un imn comun și dincolo și dincoace de Prut, cele două melodii despre care nu

* Cuvînt rostit la Casa Armatei, la București, la 27 martie 1992/8 aprilie 1992 la festivitățile organizate de Liga culturală pentru unitatea românilor de pretutindeni.

O dată de neuitat: 12 aprilie 1457

535 ani de la urcarea pe tron a lui Ștefan cel Mare

Odată cu sosirea primăverii, din anul mîntuirii Domnului 1457, pe cînd totul se învesmînta în haină nouă și curată, iar credincioșii se pregăteau creștinește, fiind perioada Păresimilor (Postul Mare), prin post și rugăciune, în Țara Moldovei coboară Harul și Mila lui Dumnezeu, prin hărăzirea la cîrma ei, a unui vîlstar domnesc din familia mușatinilor, Ștefan cel Mare.

„Fost-a omu de Tris de Dumnezeu” (Ioan I, 6), cu vrerea Celui de Sus și implicare a pămintenilor și, în Sfînta și Marea Săptămîna, cînd Biserica noastră strămoșească ortodoxă rostru liեսu Hristos, bucuria Invierții, a Sfîntelor Paști, să fie înălțătoare și mai tîhnită, după 25 de ani de mari frămîntări de la moartea lui Alexandru cel Bun, bunicul Măriei Sale.

Tînarul blond, cu mustăcioara abia mijind venea din pribegie, să intre în moștenirea părintelui său Bogdan al II-lea, ucis la nunta din Reușeni (1451), de Petru Aron.

Flacăra de Romei și Sarmizegetuzei, aprinsă în inima sa de dac, înzestrat cu neștrămutată credință în Dumnezeu și cu dragoste netărmurită față de glia străbună, intruchipa în cel mai înalt grad virtuți nebănuite. Faptele de mai tîrziu nu dezminț cu nimic această latură a concepției sale de bun creștin și mare român, ca urmare a educației de la mama sa, bună patriotă și evlavioasă creștină, Doamna Oltea.

În drum spre Țara de Sus, dorul de melegurile natale l-a oprit mai întîi la Borzești, ca să se închine la Icoana Maicii Domnului, din bisericuță (alta decît cea zidită de Măria Sa din piatră mai tîrziu). Inima îi bătea cu putere la năvălirea amintirilor cu împlîrii nevinovate, din trecutul vieții sale, nu prea îndepărtat.

Vineri seara poposind la Baia, nu departe de Suceava, a participat la Sfînta Slujbă a Vecerniei, cu scoaterea Sfîntului Epitaf (aier) brodat în mînsștirile autohtone, reprezentînd pe „Iisus în mormînt”. După rînduiala creștinească înuse post desăvîrșit întreaga zi cu toată osteneala drumului, îndrăznind să guste numai puțină apă, după apusul soarelui.

La 12 aprilie 1457, sosînd la locul întîlnirii cu Țara, cler și popor, i-a întrebă pe toți: „Ieste-le cu voia tuturor să le fie domn?”. Cu toții au strigat: „Întru mulți ani de la Dumnezeu să domnești!”. Din momentul cînd Înalt Prea Sfîntul Chir Teoctist I, Mitropolitul Moldovei l-a „pomăzit” la locul auit Dreptate, cînd Măria Sa a intrat în moștenirea părintească, prin vrerea Celui de Sus și investit de Țară, în strigătele de bucurie ale multîmii, în sunetul clopotelor și murmur de rugăciune, începe pentru Moldova o epocă nouă, care n-a cunoscut-o pînă la el. Nimeni nu ar fi bănuit că, din acea frumoasă zi de primăvară, se făcea înălțarea trainică a nașterii noastre pe firul istoriei naționale și că cel hărăzit de Cel Prea Înalt, va întruni și depăși superlativul de: cel Mare, cel Bun, cel Sfînt, eroul creștinății, atletul lui Hristos, soarele, protectorul și părintele Moldovei. Dar, „Slavă Domnului”, toate au fost la vremea lor.

știi să spui ce s-a născut întîi: melodia sau cuvintele; „Deșteaptă-te române” a ardeleanului Andrei Mureșanu pe cuvintele munteanului A. Pann sau Gh. Alexescu și *Limba noastră* a basarabeanului preot Alenex Mateevici pe melodia diaconului basarabean Alexandru Cristea, în corul căruia mă mîndresc că am cîntat și eu ca sopran!

Basarabia e pămînt românesc de nimeni, niciodată, contestat. Pseudo-istoricii nici nu merită amintiri. Cele trei ocupații ale ei au fost accidente istorice nedrepte (1812—1918; 1940; 1944 pînă în 1990, cînd s-a proclamat independența). Basarabia e parte din România și din Biserica Ortodoxă Română. În actele sinodale ale Bisericii Ortodoxe Române nu există nici un document prin care s-ar fi desființat Mitropolia Basarabiei, Mitropolia Bucovinei, Episcopia Hotinului cu reședința la Bălți, și Episcopia Ismailului. Acestea doar s-au refugiat în interiorul Țării. Cei doi ultiți mitropoliți, Efrem Enăchescu și cărturarul Tit Simețiu, au rămas nepoluți ai scaunelor lor, pînă la moarte. N-au ocupat altele. Așa că integrarea bisericească e următorul și grănicul pas care trebuie făcut. Să nu se teamă nimeni, că li se vor contesta calitățile ecleziastice pe care le au. Toți trebuie să înțelegem realitatea istorică și anume că „plinirea vremii” a venit.

De altfel, venerabilul Patriarh Alexei, cu care am avut o convorbire la Constantinopol la 15 martie 1992, unde am însoțit pe P. F. Teoctist al României, Patriarhul Alexei, zic, al Patriarhului „Moscovei și al întregii Rusii”, nu al românilor. Este titlul oficial pe care și-l dă. Am avut utile convorbiri cu Sanctitatea Sa.

Am socotit util chiar și un Apel comun la pace și înțelegere. Căci „ard malurile Nistrului”, cum scrisese C.V. Gheorghiu în anul 1941, și cazacii mercenari ucid pe românii! Să sperăm că de la vorba bună a Patriarhului, pînă la fapta bună, nu va fi o distanță prea mare.

Anomaliile istorice nu pot dura. E o lege a istoriei. Două Românii vor trebui să devină Una. Este o mină a Providenței în lume. Noi credem puternic în ea. Dreptul pumului, al glontului și al șenilei nu biruie pînă la urmă dreptul istoric. Nimeni nu poate preface un furt, în drept. Și furt a fost și cedarea de către Turci a Basarabiei, Imperiului țarist în 1812, și tot așa a fost și cedarea Basarabiei de către germani, aceluiași imperiu, acum sovietic, în 1940, prin pactul Riebtrop-Molotov,

(Continuare în pag. a 2-a)

Dr. Antonie Plămădeală
Mitropolitul Ardealului,
Crișanei și Maramureșului

ORTODOXIE ȘI ROMÂNISM

În pledoaria lui pentru unitatea religioasă a românilor, Onisifor Ghibu punea în joc și ideea de „românism”, un cuvînt la modă pentru cărturarii și publiciștii din perioada interbelică, venit însă de departe din energiile sufletiste și de cuget ce au animat ideile unității naționale. Ideea coboară însăși din cugetarea eminesciană: „Așadar idealul românilor din toate părțile Daciei lui Traian este menținerea unității reale a limbii strămoșești și a Bisericii naționale”.¹ Apoi gîndul a trecut prin urașa operă a lui Nicolae Iorga, și polihistorul a văzut istoria românească susținută de o „mişcare pantomanească”.²

Ideea de „românism”, cu expresivitatea ei etnică, politică și culturală, a fost pusă, de către Constantin Rădulescu Motru — în cartea *Românismul* (1936) — și în legătură cu ortodoxia, într-o judecată disjunctivă, însă: „Ortodoxia este tradiție, românismul este vocație”.³

Acestei poziții a lui Constantin Rădulescu Motru îi va răspunde chiar cu formularea *Ortodoxie și românism*, gînditorul ortodox Dumitru Stăniloae, fapt ce-l vom consemna numai după ce vom sublinia că o întîlnire între definirea specificului spiritual al poporului român și ortodoxie, a existat la diverși gînditori, care de pe poziții filosofice și de filosofie culturii au văzut legături de profunzime între specificitatea spirituală românească și ortodoxie. În primul rînd în perspectivă filosofică, Nae Ionescu era de părere că luctul speciilor metafizice „nu este Apusul, ci Răsăritul”.⁴ Iar, în privința relației dintre specificul românesc și ortodoxie, același filosof afirma, că ortodoxia noastră e una țărănească, „un fel de cosmologie, în care elementele de dogmă strict ortodoxe se hipostasiază în realități strict concrete”.⁵ Filosoful a mers însă și mai departe, dezvoltînd și cum înțelege relația dintre ortodoxie și stat. Poziția nu era decît una singură: neamul românesc.

(Continuare în pag a 3-a)

Traian Vedinaș

- 1 Onisifor Ghibu, *Politica religioasă...*, p. 518.
- 2 Mihai Eminescu, *Articole de politică românească*, 1943, p. 42.
- 3 Nicolae Iorga, *Conferințe*, p. 270.
- 4 Apud, Dumitru Stăniloae, *Ortodoxie și românism*, 1939, p. 59.
- 5 Nae Ionescu, *Metafizica*, I, 1942, p. 86.

FILE DE SINAXAR

Sfîntul Ioan Sinaitul, supranumit Scărarul

(30 martie)

Acest om ceresc s-a născut, se pare, în a doua jumătate a secolului VI; însă nu se cunosc patria și originile sale, căci din momentul retragerii din lume a avut mare grijă ca să ducă o viață de străin. „Exilul voluntar”, scrie el, este despărțirea de toate pentru a ne face gîndul nedespărțit de Dumnezeu” (III, 3, 2).¹ Se știe doar că de la vârsta de 16 ani, după ce și-a cîștigat o solidă formație intelectuală, el a renunțat din dragoste de Dumnezeu la toate artelele acestei vieți deșarte și s-a dus la muntele Sinai, unde Dumnezeu și-a revelat altă dată slava Sa lui Moise, oferindu-se aici cu o inimă arzătoare bine mîrlăuă ca o îndere de toate diabolismului.

Respingînd încă de la intrarea sa în stadion toată încrederea în el însuși și orice concesie față de sine printr-o smerenie fără prefăcătorie, el și-a supus trupul și sufletul unui bătrîn, numit Martirios, și s-a angajat, liber de orice grijă, în urcușul pe această scară spirituală (în vîrstă de 40 de ani) în căreia Dumnezeu se ținea și îl făcea să adauge în fiecare zi, foc la foc și ferveare la ferveare, dorința la dorință și sirgînța la sirgînță” (I, 47). El privea la părintele său ca la icoana vie a lui Hristos (cf. IV, 23) și, convins că acesta trebuie să dea seama pentru el înaintea lui Dumnezeu, el

n-avea decît o singură grijă: aceea de a-și tăia voia proprie și de a renunța la orice discernămint propriu pentru plinitudinea discernămintului (IV, 4), în așa fel încît nu exista nici un interval de timp între poruncile pe care Martirios i le da, chiar aparent fără rațiune, și ascultarea ucenicului său. În ciuda acestei perfecte supunerii, Martirios l-a menținut totuși patru ani în starea de frate și nu l-a tuns decît la vîrsta de 20 de ani, după ce a încercat smerenia sa. După ce a călătorit în prezența în cea zi, pe nume Strategiu, a prezis că acest nou călugăr va deveni unul din marii luminători ai lumii. Cînd, mai pe urmă, Martirios și ucenicul său au vizitat pe Ioan Sinaitul, unul din cei mai renumiți acei ai timpului, acesta, neglijînd pe Bătrîn, i-a spălat picioarele lui Ioan. După plecarea lor, el a mîrlăurit că nu cunoștea pe acest tînar, dar că, sub inspirația Sfîntului Duh, el a spălat picioarele egumenului din Sinai. Această profetie a fost confirmată de marele Atanasie Sinaitul, la care ei au mers, de asemenea.

În ciuda tineretii sale, Ioan avea maturitatea unui bătrîn și un mare discernămint. Astfel, într-o zi, trimis fiind în lume pentru o misiune și găsindu-se la masă cu mireni, el a preferat să cedeze puțin slavei deșarte, min-

cînd foarte puțin, decît lăcomiei pîntecelui; căci din două rele, trebuie preferat cel ce e mai puțin periculos pentru noii veniți în viața călugărească (XXVI, 43).

El trăi astfel 19 ani în fericită negrijă pe care o dă ascultarea, liber de orice luptă prin rugăciunea părintelui său duhovnicesc și navigînd fără pericol, ca dormind, spre portul nepătimirii (cf. IV, 3). La moartea lui Martirios, el se hotărî să se retragă în pustie, fel de viață care nu se potrivește decît unui mic număr din cei ce, întîrzi pe piatra smereniei, se îndepărtează de oameni ca să nu fie nici un moment lipsiți de suavitatea prezenței lui Dumnezeu (XXVII, 25). Dar el nu s-a angajat pe această cale plină de piedici încredințîndu-se propriei sale sfidăci, ci la recomandarea unui sfînt bătrîn, Gheorghe Arsilaitul, care l-a înstăuit în fel de viață propriu isihaiștilor. El și-a ales ca teren de exercițiu un loc singular, numit Tholas, unde la cinci mile de mănăstire, au fost și alți isihaiști trăiau nu departe unul de altul. El a rămas aici timp de 40 de ani, consumați în dragoste de Dumnezeu, care n-a încetat să crească pe tot parcursul acestor ani, fără grijă pentru trupul său, liber de orice contact cu

(Continuare în pag. a 2-a)

Părintele SERAFIM

1 El este pomenit de asemenea, mai solemn, în a patra duminică din Postul Mare.

2 Dăm între paranteze referințele la traducerea *Scării* din Filocalia rom. vol. IX (n.n.).

BINELE ȘI BUNĂTATEA

Una din caracteristicile omului de azi constă în înăștrirea firii lui. Lupta pentru existență a devenit foarte dură, apăsătoare. Sub povara grijilor proprii, omul trece pe lîngă suferințele altora ca și cînd n-ar fi și aceia tot oameni.

Într-un astfel de climat omul simte și nu-i nimica atîrșirii binelui. Și înșiși neviașii de fragil în conținutul său precum binele și bunătatea. În realizarea binelui se amestecă, adesea, orgoliul, lauda, interese personale. Există dărnici, dar nu bunătate. Există binefacere, dar nu fapte izvorite din datorita binelui privită ca obligație morală smerită, dezinteresată.

Moralisti, filozofi și educatori se străduiesc să definească binele și bunătatea. Pentru poporul nostru binele este legat de acțiune, de faptă crescută din bunătate. Adesea însă omul cade în necazuri pentru că se abuzează de bunătatea lui. De exemplu, mama, tatăl, care sînt binevoitori față de fii prin însăși firea lor, riscă să fie interpretați, în faptele bună-

ții, ca oameni cu o voință slabă.

Din acest motiv bunătatea în lucrarea binelui însemnează și echilibru. În relațiile cu copii, cu rudeniile, cu prietenii și colegii de serviciu, binele nu reprezintă o noțiune întimplătoare. El cuprinde tot ce este normă, bună măsură, frumusețe. „Să fii bun în toate dar pînă unde se poate”, zice înțelepciunea populară.

Din punct de vedere creștin, binele se măsoară nu după cantitatea faptelor. Puterea bunătății nu stă în faptul că oferi mult ori puțin, ci că ajută potrivit posibilităților tale. Dispoziția interioară din care pornesc faptele, inima cu care sînt săvîrșite, iată ceea ce are importanță mîntuitoare. „Omul cel bun din comoara lui cea bună scoate afară cele bune” (Matei, 12, 35).

Subiectul binelui este și în veșnicie, omul în relația lui cu Dumnezeu. Omul devine bun meditat la frica de Dumnezeu și la bunătatea Lui. „Cel care se teme de Domnul va face cele bune”

(Isus Sirah 15, 1). Fără acest suport și fără ajutorul lui Dumnezeu nimeni nu poate progresa în bunătate. Pretutindeni în lume ideea de bine vine de la Dumnezeu, este legată de El și se îndreaptă, prin om, tot spre El.

Binele trebuie cîștigat din bunuri cîștigate în mod cinstit. „Dacă dăruiești, dăruiește din al tău și nu hrîni din ceea ce nu-i al tău” (Sf. Grigorie de Nazianz). Pentru ca să folosească real, binele trebuie realizat la timpul potrivit. Bunătatea creștină nu întrebă cine este cel care are lipsă, ci numai dacă într-adevăr este avizat la ajutorul nostru pe care să-l oferim atunci cînd este necesar.

Bunătatea alcătuiește cea mai trainică legătură spirituală dintre oameni. Ea este temelul liniștii, al înfrățirii și al fericiții omenești. Ea ne ajută să înfrățim o armonie între credință și faptă, între nevoile individuale și cele ale societății. Pentru unele ca acestea, potrivit Sfîntului Apostol Pavel, primim mîrire, cînst și pace de la Dumnezeu (Cf. Rom. 2, 10).

Prof. Gh. Răulea

SE APROPIE PAȘTILE, DOMNILOR!

(Urmare din pag. 1)

ceea ce le-a creat în mod fals sovietelor dreptul de a și-o revendica în 1944, pentru că au avut-o în 1940, la începutul războiului. O logică de care ar trebui să se rușineze.

Poți să înduri astfel de nedreptăți o vreme, dar nu-ți poți niciodată convinge conștiința că astfel de nedreptăți pot deveni drept istoric. Cine ar face-o ar intra de îndată în categoria trădătorilor.

În toate conștiințele românești, de dincolo și de dincoace de Prut, n-a încetat nici o clipă convingerea că Basarabia e românească. Am auzit vehiculându-se în toată lumea mărunte disensiuni care totuși au reînnoțirea ca numitor comun, ideea unui *Referendum* în Basarabia. Ba în ultima vreme am auzit și de un *Referendum bisericesc*. E o absurditate. Sînt două absurdități! Cum multe sînt caragialești azi: E trădare, trădare de trei ori trădare! Cuvîntul *Referendum* nici nu mai trebuie pronunțat. Cum să supui unui *Referendum* dreptul fratelui de a-ți fi frate? Cum să supui unui *Referendum* dreptul mamei de a-ți fi mamă? Cum să supui unui *Referendum* substanța singelui, care e una, cea a daciilor și a romanilor. Cum să nu mai fie singele ceea ce este?

Dreptul istoric nu este subiect de *Referendum*, de alegere. Unirea este. Unirea nu are nevoie să mai fie dovedită, votată, supusă vreunei discuții. Ea este și se împlinește zi de zi.

Tudor Argehezi se lăuda nevoie mare că, în prima tinerețe, l-a văzut pe o stradă din București pe Eminescu. Eu mă laud, cînd îmi vine bine, că am vorbit cu Argehezi. Dar mă laud mai ales că am cunoscut și am vorbit, și am ascultat pe cițiva dintre făuritorii Unirii din 1918, pe care i-am privit întotdeauna ca pe niște sfinți, cu evlavie, cu respect, cu sentimentul că mă aflui în fața unor ființe sacre, a unor eroi vii. L-am cunoscut pe Mitropolitul Gurie Grosu, născut în Nimoreni, dar cu strămoși în Stolniceni mei de pe Cogîlnic, precum scrie singur într-una din cărțile sale. Eram și rude prin alianță. L-am cunoscut pe eruditul autodidact Dionisie Erhan, episcopul Ismailului, dr.h.c. în teologie cu patru clase primare. Ambii au fost mari luptători pentru unire și pentru cultura română din Basarabia.

I-am avut profesori pe Pantelimon E'han, primul președinte al Consiliului Directorilor (Ministri) ai Basarabiei independente, în 1917, apoi pe Dumitru Cărașu, membru în Sfatul Țării. L-am avut profesor pe Victor Mateevici, fratele autorului „Limbi noastre”, Alexe Mateevici. Am cunoscut-o și pe dr. Elena Alistar, directoarea Școlii Epariale, membră în Sfatul Țării. De la Elefterie Sinicliu, membru în Sfatul Țării, am primit în dar bastonul cu cap de fildeș sculptat, al Mitropolitului Gurie. De la Anatolie Moraru, membru în Sfatul Țării, am un manuscris de peste 250 pagini despre *Istoria Unirii din 1918*, scris din propriile sale amintiri, un samizdat de dinaintea de revoluția din 1989, pe care mi l-a încredințat spre păstrare. Voi încerca să-l public. Aici sau în Basarabia.

Am primit în acele vremuri spre păstrare scrieri ale lui Ion Pelivan și întreaga publicistică anticomunistă a Părintelui Vasile Teodorci. Două volume mari de aproape 10 kg. I le-am scos cu riscuri din țară și le-am trimis fiului său din America. Bineînțeles că l-am cunoscut și pe Pan Halippa, luptător dintre cei mai mari, istoric și poet. Un episod cu dînsul merită a fi amintit. La 27 dec. 1970, după ce s-a terminat în Catedrala din București hirotonia mea întru episcop de către Patriarhul Justinian, de fostul Mitropolit al Bucovinei, cărturarul Tit Sime-drea și de către fostul episcop de Ismail, Antim Nica, într-un moment de liniște, cineva a strigat cît a putut de tare: „Trăiască Basarabia românească”. Era Pan Halippa, cu care am devenit prieten, ne-am vizitat, ne-am scris, — el îmi scria întotdeauna în versuri — și am ascultat de la el multe din episoadele Unirii, la care fusese martor direct.

Reînsumat în cimitirul unde se află înmormîntați cei mai mulți dintre marii făuritori ai Unirii Basarabiei în 1918, am avut cîntea să fiu ierarhul care, împreună cu un mare grup de preoți basarabeni, i-am făcut slujba înmormîntării lui Ion Pelivan, cel care a semnat *Actul Unirii* împreună cu Pan Halippa. Fusese adus de la închisoarea din Sighet unde murise fără să fie judecat, ci fusese ținut doar pentru vina de a fi simțit românesc și de a fi luptat pentru ca Basarabia să revină în sinul Patriei-Mame.

Poate că într-o zi un *Panteon* în Grădina Soborului din Chișinău, îi va readuce acasă pe cei care cu românească ospitalitate, și cu riscuri după 1944, au fost primiți în Cimitirul de la Cernica. Am speranța într-o asemenea zi.

L-am cunoscut bine și pe Ion Văluță, membru în Sfatul Țării, care mă vizita de multe ori în București. M-a vizitat și marele Onisifor Ghibu, ardelen dăruit luptei pentru Unirea din 1918. Și Goga a fost printre cei care au dat o mînă de ajutor. Și cîți alții.

Cînd eram episcop la Buzău am vizitat Muzeul de sculptură în aer liber de lângă Mănăstirea Ciolani. Este acolo un Decebal urias, un cap și mîna dreaptă întinsă spre vest. Mina stîngă îi lipsește

din umăr. Nimeni nu știa ce-a vrut să semnifice sculptorul. Nu-mi aduc aminte cine e. Se știe că artiștii au de obicei „idei” și se supără adesea cînd îi întrebă ce reprezintă sculptura lor, mai ales modernistii. Cînd am fost eu acolo, cu alți însoțitori, sculptorul nu era prezent, dar cineva a întrebat: *De ce nu o li avînd mîna stîngă?* Așa cum era așezat, mîna lipsă era cea dinspre răsărit. Mi-a venit pe loc un gînd, și am răspuns: „E Basarabia tăiată din trupul Țării”. Nu știu dacă asta a avut în gînd sculptorul, dar dacă ar fi așa, l-aș sfătui acum să se ducă să i-o pună la loc!

Chiar dacă vă voi mai obosi cîteva momente, nu mă lasă inima să nu vă mai povestesc o întimplare, o mărturie și aceasta. Anul trecut în ianuarie am fost la Serbările Eminescu, la Chișinău și în sud, la Slobozia unde s-a binecuvîntat un bust Eminescu adus din România, opera sculptorului Dumitru Pasima și unde am sîntit un loc de biserică. Am făcut o vizită protocolară, dar mai ales de suflet, Mitropolitului Gavril Bănulescu-Bodoni, la Mănăstirea Căpriana, unde e înmormîntat, fost Mitropolit al Basarabiei din 1812—1821, originar din Bistrița-Năsăud și ctitor al Seminarului Teologic din Chișinău. Eu mă consider trimis de Providență în Transilvania în schimbul lui!

Era firesc să-mi vizitez și satul natal, Stolniceni de pe Cogîlnic de unde au venit Cogîlniceni, de lingă Lăpușna, de unde a venit Lăpușeanu, de lingă Hîncești lui „Vodă da, și Hîncă ba”. M-au însoțit Arhiepiscopul Vladimir al Chișinăului, episcopul Vicar al Dunării de Jos, Casian Gălăteanu, și alții. Am vizitat casa în care m-am născut, care e încă în picioare — poate cea mai veche casă din sat — vopsită cu un surprinzător albastru ardeleanesc ca la Rășinariii lui Goga, și Cioran, casă acoperită cu aceeași țiglă roșie pe care o știam eu din copilărie. Am vizitat biserica în care m-am botezat, cimitirul în care este îngropată o soră, școala primară în care am făcut clasa I-a — cam crăpăta de cutremur — și m-am întîlnit cu cei peste 400 de elevi în sala de festivități a școlii noi, zidită lingă școala cu o singură clasă, în care mi-am început eu studiile cu Dl. învățător Dimitrie Barbu, originar din Oltenia. A ajuns mai apoi inspector general la București.

De ce vă povestesc toate acestea? Pentru că le-am ținut elevilor o lecție de istorie. Lecția a fost de întrebări — puse de mine — și de răspunsuri date de elevi. Știu totul: despre formarea poporului român, despre Traian și Decebal, despre Eminescu și Ștefan cel Mare. Mai ales. La un moment dat a venit vorba de limba pe care o vorbesc. Toți au zis „moldovenescă”. Așa fuseseră învățați. Am încercat eu să le spun de limba română, care vine din latină, despre limba comună, dar parcă le-a scăzut entuziasmul. Pe margine erau mulți învățători și profesori — nu știu dacă erau toți români curați — la care trăgeau cu ochiul. Și atunci am apelat la o altă metodă.

Copii, le-am spus, eu sînt consătean cu voi. Am învățat în școala mică din curte, unde m-ați văzut că am intrat. M-am născut în casa lui Moș Marin Graur, în care au locuit părinții mei în primul an de căsătorie, pînă și-au făcut casa lor lingă biserică, din păcate distrusă de ruși, pentru că noi ne-am refugiat din calea lor. Fiind consăteani, am continuat eu să le spun, eu vorbesc acum cu voi moldoveneste. Mă înțelegeți? Vorbesc bine?

Și dintr-o dată au răspuns bucurosi în cor:

— Daaa...
— Dar eu sînt acum Mitropolit în Transilvania? Știți unde e?

— Daaa... peste munți, în România.
— Ei bine, acum am să-mi schimb limba. Am să vorbesc românește, ca în Transilvania. Acum deci vorbesc românește. Mă înțelegeți?

Din nou entuziasm:

— Daaa...
— Deci mă înțelegeți și moldoveneste, și românește. Ce înseamnă asta?

Mai întîi a urmat o mică tăcere, ochi spre profesori, apoi au izbucnit într-o voce:

— E aceeași limbă!
— Care?
— Românească!
— M-am desprîțit greu de școlari. M-am simțit din nou de 7 ani și îmi venea să mă întorc odată cu ei acasă, după ore, pe drumul către biserică. M-am trezit din vis și m-am întors tot acasă, la Sibiu!

Să ne întorcem și noi la cei pe care îi comemorăm azi, la 74 de ani de la Unirea cea Mare, care cu Basarabia a început, la 27 martie 1918, a continuat apoi cu Bucovina, la 28 noiembrie 1918, și s-a încoronat la 1 decembrie 1918 la Alba Iulia cînd, harta României a devenit din nou rotundă și frumoasă, ca pe vremea lui Decebal și Traian, redevenind peste veacuri Dacia Felix.

Făuritorilor Unirii din 1918 fie-le veșnică memoria în sufletele noastre și ale tuturor celor ce vor veni după noi, veac după veac. Fie-le fapta eternă. Fie-le exemplul permanent. Și ca a lor, să fie și iubirea noastră de Țară și de unitate. Și în Basarabia se apropie Paștile, domnilor!

mai mult nu se deosebesc cu nimic de recoltele din agricultură umflate pe hîrtie ale vechii conduceri, care se știu la ce dezastru au dus. Iată necesitatea imperioasă a învățămîntului religios obligator în școli, și în același timp angajarea mai fermă a Bisericii prin toate mijloacele la realizarea acestui lucru.

Nu mai o educație impregnată cu lumina adevărului creștin poate să folosească și să producă conștiințe adevărate pentru regenerarea și dăinuirea unui popor creștin din naștere așa cum sîntem noi.

Referindu-se la cunoașterea lui Dumnezeu, Adevărul suprem, Fer. Augustin scria undeva „fericit cel care te cunoaște pe Tine chiar dacă alteva nu mai cunoaște. Nefericit este cel care toate le cunoaște, dar pe Tine nu te cunoaște; cel care Te cunoaște și pe Tine și celelalte fericit este, dar nu pentru celelalte pe care le cunoaște ci numai pentru Tine”.

Fericiți să fim și noi cunoșcîndu-L pe Hristos atît în viața de credință și har a Bisericii cît și în școala așezată sub auspiciile luminoase ale învățării Lui, a aceluia care ne va călăuzi mîntea spre tot adevărul și spre cunoașterea vieții celei de veci aduse în lume de El, Care este „Calea, Adevărul și Viața” (Ioan 14, 6).

FILE DE SINAXAR

(Urmare din pag. 1)

oamenii și neavînd ca ocupație decît rugăciunea fără încetare și paza inimii, pentru a ajunge să închidă netrupescul în casa trupească (XXVII, 5), ca un inger îmbrăcat în trup.

El minca tot ceea ce îi îngăduia regula mănăstirească însă foarte puțin, împlinzind astfel tirania trupului fără să dea pretext slavei deșarte. Prin solitudine și retragere, el a stîns cuptorul plăcerii de a acumula, care, sub pretextul dragostei și al ospitalității, duce pe călugării neglijenți la lăcomie, poarta tuturor patimilor (XIV, 31) și la iubirea de arginți, fiica necredinței și închinare la idoli (XVI, 2). Acedia (lîncezeala), această moarte a sufletului care asaltează mai ales pe isihastă (XIII, 3) și neglijența, el le învingea prin amintirea morții (VI), iar prin meditare la fericirea veșnică el tăia legăturile tristeții. El nu cunoștea decît o singură tristețe: cea durere care aduce bucuria și ne face să alergăm cu ardoare pe calea pocăinței (VII), și care curăță sufletul de toate întinăriunile.

Ce-i mai rămînea pînă la atingerea imposibilității (apathia)? Mînia, el a învins-o de mult timp prin sabia ascultării. Slava deșartă, acest ghimpe cu trei virfuri, care se ține mereu de luptătorii pentru evlavie și care se amestecă în toate virtuțile ca o lipitoare (XXI, 5), el a înăbușit-o prin recludiune și mai ales prin tăcere. Iar ca preț pentru ostenele sale pe care le însoțea neîncrețat cu blamarea de sine, Domnul i-a dăruit pe împărăteasa virtuților, sfința și nepretutia smereniei: „acest har fără nume al sufletului, avînd un nume numai pentru cei ce au primit cercarea (experiența) lui și care poartă numele lui Dumnezeu Insuși” (Mt. 11, 29) (XXV, 3).

Cum chilia sa era prea apropiată de a altora, el se retrăgea adeseori într-o grotă îndepărtată, la poalele muntelui, din care făcea cerul prin gemetele și lacrimile sale, care curgeau ca un izvor, fără efort, transfigurînd trupul său într-o haină de nuntă (VII, 20, 41). Această fericită durere și aceste lacrimi neîncetate, îl făceau să trăiască fiecare zi ca o sărbătoare (VIII, 38) și să păzească rugăciunea neîncetată în inima sa devenită ca o fortăreață inviolabilă la asaltarile gîndurilor. I se întîmpla uneori să fie răpit în duh în mijlocul corurilor îngerești, fără să știe dacă era în trup sau în afară de trup, și cu multă îndrăzneală cerea atunci lui Dumnezeu să-l instruiască în tainele teologiei (XXVII, 13). Cînd el ieșea din cuptorul rugăciunii, se simțea fire curățit ca prin foc, fie strălucind întreg de lumină (XXVIII, 52).

În privința somnului, el nu-i

acorda decît măsura necesară pentru a păzi mîntea trează la rugăciune și înainte de a se culca, se ruga îndelung sau scria pe table roadele meditației asupra Sîntelor Scripturi.

În ciuda marii griji pe care a avut-o în toți acești ani de a-și ascunde virtuțile în ochii oamenilor, cînd Dumnezeu a crezut că timpul a venit ca el să transmită și altora lumina pe care o cîștigase pentru întărirea Bisericii, El a condus la Ioan un tînăr călugăr, cu numele de Moise, care, prin intervenția altor asceti, a reușit să convingă pe omul lui Dumnezeu ca să-l accepte de ucenic. Într-o zi, pe cînd Moise era plecat să caute departe pămînt pentru mica lor grădină și se odihnea puțin sub o mare stîncă, Ioan a avut în chilia sa descoperirea că ucenicul său era în pericol. El a luat imediat arma rugăciunii, iar cînd acesta s-a întors, seara, i-a povestit că în timp ce dormea a auzit deodată vocea Bătrînului său care îl striga în momentul în care sîncea s-a rupt, amenințîndu-l cu prăbușirea.

Rugăciunea lui Ioan avea asemenea puterea de a vindeca rănilile văzute și nevăzute. Astfel el a tămăduit un călugăr de demoluș patimii trupești care îl împinsese la descurajare. Altă dată, el a făcut să plouă. Dar, Dumnezeu și-a manifestat în el harul Său mai cu seamă prin harisma învățării duhovnicești. Băzîndu-se pe experiența sa personală, el învăța generos pe toți cei ce veneau la el despre pericolele care pîndesc pe călugări în lupta lor contra patimilor și contra Stăpînului acestei lumi. Învățătura sa duhovnicească i-a atras invidia unora care l-au calomniat acuzîndu-l de vorbărie și de vanitate. Deși avea conștiința în pace, Ioan n-a încercat să se justifice și, pentru a nu da nici un pretext celor ce căutau, el a oprit timp de un an fluviul învățăturilor sale, convins că este mai bine să aducă un mic prejudiciu prietenilor săi de bine decît să exacerbeze sentimentul celor răi. Toți locuitorii pustiei lui au fost edificați prin tăcerea sa și prin această probă de smerenie, și numai la insistențele propriilor săi calomnatori îndreptați, el a acceptat să primească din nou vizitatori.

Încărcat de toate virtuțile ascetice și contemplative, și ajuns în virful scării sînte prin biruința tuturor patimilor omului vechi, Ioan lumina ca un astru în peninsula Sinaiului și era admirat de toți călugării. El însă se credea încă incert și, dornic de a culege exemple de trăire evanghelică, el a făcut o călătorie în diferite mănăstiri din Egipt. El a vizitat mai ales o mare mănăstire din regiunea Alexandriei, un adevărat cer terestru, condusă de un admirabil păstor dotat cu un dis-

cernămint infailibil. Această comunitate era unită în Domnul printr-o astfel de dragoste, lipsită de orice familiaritate și cuvînt desert, încît călăuzarii n-aveau aproape nevoie de avertismentele superiorului lor, căci din propria lor simțire ei se întreceau unul pe altul la ascultare și rugăciune. Din toate virtuțile lor, cea mai admirabilă, după Ioan, era aceea că se sileau să nu rănească cu nimic conștiința vreunui frate (IV, 16). El s-a folosit mult vizitînd o dependentă a mănăstirii, numită „Inchisoarea”, unde trăiau într-o asceză extremă și într-o pocăință extraordinară, călugării care păcătind grav se fortau să cîștige prin nevoițele lor iertarea de la Dumnezeu. Departe de a i se părea dură și intolerabilă această închisoare era dimpotrivă pentru sînt model de viață călugărească. „Pentru că sufletul care s-a lipsit de îndrăzneala de mai înainte și a căzut din nădejdea nepătimăși, care a strîicat pecetea curăției, a fost iust de bogăția darurilor, s-a instrăinat de mîngîierea dumnezeiască, a călcat tocmeala cu Domnul, a stîns focul cel bun al lacrimilor și e lovit și împuns ca durere de amintirea lor, nu numai că primește ca toată rîvna ostenele, ci și pe sine se sîrguiește a se ucide în chip bine credincios prin nevoiță, dacă a mai rămas în el o scînteie de iubire și de ierica Domnului” (V, 5).

Cînd sîntul a împlinit acești 40 de ani în pustie, ca un alt Moise, a fost însărcinat de Dumnezeu să ia conducerea acestui nou Israel, devenind egumenul mănăstirii, de la poalele Muntelui Sînt.

Penetrînd în tenebrele mistice ale contemplației, acest nou Moise a fost inițiat aici în tainele Legii duhovnicești și, coborînd în la munte nepătimitor, cu fața luminată de Har, el a putut să devină pentru toți Păstor, medic și îndrumător duhovnicesc care, purtînd în el însuși cartea scrisă de Dumnezeu nu avea nevoie de alte cărți pentru a învăța pe călugări știința sîntelor și arta artelor.

Egumenul din Raiu, numit și el Ioan, fiind informat despre minunatul mod de viață al călugărilor din Sinai, a scris lui Ioan și i-a cerut să-i expună metodic și pe scurt ceea ce este necesar celor care au îmbrățișat viața îngerească pentru obținerea mîntuirii. Cel ce nu știa să refuze, gravă atunci cu stiletul propriei sale experiențe „Tablele Legii duhovnicești”. El a prezentat tratatul său ca pe o *Scară* cu 30 de trepte, pe care, Iacob, adică „cel ce a subminat patimile” a contemplat-o pe cînd se odihnea pe pămîntul ascezei (cf. Gen. 28, 11—12). În această Sumă ortodoxă a vieții duhovnicești, 7 care rămîne peste veacuri, atît pentru călugării cît și pentru mireni, ghidul prin excelență al vieții evanghelice, sîntul Ioan nu dă reguli, ci pleacă de la recomandări practice, de la detaliile judiciuș ale, de la aforisme sau enigme adeseori pline de umor, el inițiază sufletul în lupta duhovnicească și în discernămintul gîndurilor. Cuvîntul său este scurt, dens și subtil, el pătrunzînd ca o sabie pînă în adîncul sufletului, tîind fără nici un compromis orice părere de sine și urmărind pînă la rădăcinile lor asceza ipocrită și egoismul. Asemănător cu cel al Sf. Grigorie în domeniul teologic, acest cuvînt este Evanghelia pusă în practică. El conduce sigur pe cei ce se împregnează de el printr-o lectură asiduă, pînă la poarta cerului unde Hristos ne asteaptă.

Spre sfîrșitul vieții sale, fericitul Ioan a desemnat pe fratele său Gheorghe, care îmbrățișase și el viața isihastă de cînd a renunțat la lume, pentru a-i succede în fruntea mănăstirii. Cînd era gata de moarte, Gheorghe i-a zis: „Astfel tu mă abandonezi și pleci! Totuși, eu m-am rugat ca să mă trimiți pe mine mai întîi către Domnul, căci fără tine nu stă în puterea mea de a paste această comunitate”. Însă Ioan îl asigură și-i zise: „Nu te înfrîntă și nu-ți fă griji. Dacă vei găsi har înaintea lui Dumnezeu, nu te voi lăsa să termini nici măcar un an după moartea lui Ioan, Gheorghe plecă la rîndul său către Domnul.”

3 Care se poate venera și azi.
4 Fondată în 536 de împăratul Justinian, mănăstirea din Sinai era atunci dedicată Măriei Domnului. Numai din secolul XIV ea a luat numele de Sfința Ecaterina.

5 Acesta este titlul primitiv al *Scării*, despre care dă mărturie anumite manuscrise.

6 Iacob este cunoscut ca cel ce, a subminat pe fratele său Isav, luîndu-i dreptul de întîi născut (n.n.).

7 Ea este citită în fiecare an în biserică sau trapeză, în timpul Postului Mare. De aceea, găsîm adesea o frescă cu Scara în mănăstirile ortodoxe.

8 Se crede că Gheorghe era episcop de Feran care, în 680, vine și instalează definitiv scaunul său în mănăstirea din Sinai.

Domnul Iisus Hristos — Adevărul cel veșnic

nici întemeierii ei, iluministii, nu credeau în adevăr și erau roși de scepticism.

Școlile manipulate în general de forțe anticreștine din sanctuare ale adevărului s-au transformat în mijloace de inoculare a minților în favoarea unor ideologii.

Iată ce spunea nu cu mult timp în urmă un liber cugător francez, responsabil cu învățămîntul, și francmason pe deasupra: „Școlul școlii laice nu e acela de a-i învăța pe elevi să citească, să scrie, să socotească, ci e acela de a face din ei liberi cugetători. Școala laică va da roade numai atunci cînd îl va fi îndepărtat pe elev de la dogma, cînd îl va fi îndepărtat de la credința părinților săi. Și, adaugă plin de sarcasm — școala laică e o moară în care e aruncat un fiu de creștin și din care iese un renegat”. Ce dovezi mai concludente vrem decît rezultatele școlii laice din ultimele decenii la formarea caracterului tineretului creștin, tineret care n-are din păcate de cele mai multe ori nici cele mai elementare noțiuni ale credinței, deși e botezat, și nici nu prea dă semne de întoarcere la adevăr și la Biserică.

Cu ce ne vom prezenta oare noi cei chemați de Hristos la slujba preoției, dincolo în fața dreptului Judecător? Cu statistici și liste mai mult sau mai puțin obiective? Statisticile nu ajută la nimic, ba

Mănăstirea Neamului

(POEM PATRIOTIC)

Imi arunc vulturește ochii — roată — să-mbrățișez chipul Patriei pe hartă!...
De-atîtea jertle și Istoria se-nnoară!...
Numai cu Mănăstirea Argeșului se măsoară!...
Icoana ei sîntă o simt de-acum și mai aproape,
că și-a mutat zidurile pe hotarele ei de ape;
cu lespezile de la intrare scaldată în Mare;
iar turtele răsucindu-se, ialnic, în Carpați.
Ca un clopot uriaș tremată pădurile de brazi,
și sunetul lui în puncte cardinale se desface,
și cheamă mereu la UNIRE și la PACE,
că toți am fost și sîntem Irați.
ȘI IERI și AZI.

ARDEALUL?
E jertla supremă și ALTARUL!
Poți să sîrmi Altarul;
jertla s-apinde mai tare!...
Glasul Patriei e strigăt de chemare...
Strigăt piatra din temelie și cuiul din grindă,
cu sîngele-eroilor năvalnic: blestem și osîndă!...
Mai sînt și alte vetre de glorie și sînge...
Patria e Mama, — care cu un ochi ride și cu altul plînge!...
Strigătul chinului din balada de pe Argeș despîcă Istoria și ajunge pînă la noi, — din muceniceasca eroilor frămîntare, — ce ne arde-n inimi și cumplit ne doare:
„Au fost îngropați de vii, chiar în temelii!...”

Avem o patrie, cum nu au multe popoare.
E un miracol că mai dănuie sub soare.
Duduie pașii barbariei prin istorie:
E atîta suferință; dar și tot atîta glorie.
Neamul nostru mult trudit, din jîntul Daco-Get, —
neamul nostru de oieri, ne-a lăsat un testament;
cu stînele, cu doinele, — în ISTORIA DE IERI,
Viața lui n-a fost decît: RĂSTIGNIRI și ÎNVIERI!...

Dar, se vede lămurit c-a avut har și putere,
că atît de vitregul, n-a pierit; și-n veci, nu piere!...

Deasupra îngropării se înalță ÎNVIERE!...
Trăiește balada din copilărie și AZI, mai mult ca oricînd...
Eu vedem pe zidari — cu inima îlacă — pe schela Patriei urcînd.
Bucură-te Mănăstirea Neamului,
pînă în veacul veacului!...
Pentru viitorul luminos de MÎINE,
dă-ne sufletul generos din Tine!...
Să suim din treaptă-n treaptă, —
cu lumea nouă care se deșteaptă —
tot ce e mai viu,
mai uman,
și mai sînt pe lume!...

Balada Ta va fi cea mai frumoasă dintre povestiri;
iar Mănăstirea Neamului cea mai luminoasă dintre mănăstiri.
Pr. Lăudatu Vasilescu

INFORMAȚII

Preot Profesor IOAN HANIA*

(1818—1897)

— 95 de ani de la moarte —

— Intre 12—16 martie 1992, I.P.S. Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Crișanei și Maramureșului, a luat parte alături de P.F. Patriarh Teoctist al României și I.P.S. Daniel al Moldovei la înfîlțirea de la Constantinopol a Intîistărilor Bisericii Ortodoxe din lume.

— Duminică, 15 martie a.c., I.P.S. Sa, alături de ceilalți membri ai delegației române, a luat parte la slujirea Sf. Liturghii arhierestice prezidată de S.S. Patriarhul Ecumenic Bartolomeu I în Catedrala Sf. Gheorghe a Patriarhiei Ecumenice din Constantinopol.

Cu prilejul întîlnirii de la Constantinopol, I.P.S. Sa a fost decorat cu ordinul „Sf. Marcu” al Patriarhiei Alexandriei.

— Intre 17—22 martie a.c., I.P.S. Sa a luat parte, în calitate de membru, la lucrările Comisiei de Coordonare a dialogului dintre Conferința Bisericilor Europene și Conferința episcopilor catolici din Europa, lucrări care s-au desfășurat în localitatea Würzburg din Germania.

— Joi, 25 martie a.c., I.P.S. Sa a luat parte la Sf. Liturghie în Catedrala mitropolitană din Sibiu.

— Vineri, 27 martie a.c., I.P.S. Sa a participat la Simpozionul închinat împlinirii a 74 de ani de la Unirea Basarabiei cu România.

În cadrul Simpozionului, organizat de Asociația Pro Basarabia și Bucovina din Sibiu la Casa Armatei, după oficierea unei slujbe de pomenire pentru cei care au fost artiștii marii Uniri de atunci, I.P.S. Sa a prezentat un cuvînt de suflet și speranță în legătură cu Unirea Basarabiei din 27 martie 1918, și personalitățile care au condus-o.

— Duminică, 29 martie a.c., I.P.S. Sa a săvîrșit Sf. Liturghie arhierestică în Catedrala mitropolitană din Sibiu, prezentînd la sfîrșitul slujbei „Mesaajul Intîistărilor Bisericii Ortodoxe”, alcătuit cu prilejul întîlnirii de la Constantinopol din Duminică Ortodoxiei, 15 martie 1992.

În aceeași zi seara, I.P.S. Sa a luat parte la o întîlnire cu membrii Asociației „Oastea Domnului” în Catedrala mitropolitană din Sibiu.

Cu acest prilej, I.P.S. Sa a adresat un cuvînt de învățătură și îndemn tuturor celor prezenți.

Arhid. Dumitru Băilă

— Simbătă, 14 martie 1992, P.S. Episcop-vicar Serafim Făgărășanul, însoțit de arhid. D. Luca și D. Dura, a oficiat un Te-Deum de mulțumire în Catedrala din Sf. Gheorghe, prilej cu care s-a înființat „Liga Cultural-Creștină” cu numele de „Andrei Șaguna”.

După slujba Te-Deumului P.S. Sa a rostit un cuvînt de suflet membrilor Ligii nou-înființate.

— Tot simbătă, 14 martie a.c. în biserica „Sf. Nicolae” din Șcheii Brașovului, Prea Sfinția Sa împreună cu P.S. Damaschin Severineanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Craiovei și un sobor de preoți și diaconi, au oficiat slujba de reînnoire a marelui diplomat și om politic Nicolae Titulescu. Răspunsurile au fost date de un grup de studenți teologi din Sibiu, dirijați de P.C. arhid. prof. Ioan Popescu.

— Duminică, 15 martie a.c., P.S. Serafim, împreună cu P.C. preoți Prodea Vasile și Neamtu Victor, a oficiat Sf. Liturghie arhierestică la biserica cu hramul „Sf. Ierarh Nicolae” din Șcheii Brașovului. La momentul potrivit P.S. Sa a rostit un cuvînt de învățătură.

În aceeași zi, P.S. Sa a săvîrșit slujba Vecerniei la biserica cu hramul „Înălțarea Domnului” din orașul Codlea.

— Vineri, 19 martie a.c., P.S. Episcop-vicar Serafim, înconjurat de preoți și diaconi din prot. Brașov, a întîmpinat la biserica „Cuvioasa Paraschiva” din Brașov pe tinerii pelerini din Basarabia, angajați în marșul „Drumul Crucii”. După oficierea unui Te-Deum, P.S. Sa a rostit un cuvînt de bun venit. În procesiune, crucea a fost așezată apoi în biserica „Sf. Nicolae” din Șcheii Brașovului, unde s-a oficiat slujba Pavcerniei, urmată de predică P.S. Serafim Făgărășanul.

— Simbătă, 20 martie 1992, orele 10, în clădirea casei armatei din Brașov a avut loc un simpozion cu tema: „Unitatea românilor din ambele părți ale Prutului”. Au participat tinerii basarabeni ai „Drumului Crucii”, reprezentanți ai Bisericii Ortodoxe în frunte cu P.S. Sa Dr. Serafim Făgărășanul, reprezentanți ai Armatei române, precum și reprezentanți ai Ligii studenților din Universitatea București și Brașov. După întonarea Rugăciunii Domnești, P.S. Sa a deschis simpozionul printr-o rugăciune de pace, urmată apoi de un cuvînt de îndemn la păstrarea credinței și a unității naționale.

Tot simbătă, 20 martie, orele 17.00, P.S. Serafim a oficiat slujba Vecerniei la biserica „Sf. Gheorghe” din Brașov. Alături de tinerii basarabeni și de sute de credincioși din Brașov, la slujba Vecerniei au participat și membrii „Ligii tineretului ortodox” din Brașov. După slujba Vecerniei, tot în aceeași biserică un grup de tineri, pregătiți de P.C. pr. Gh. Grindu, au prezentat oapeșilor din Basarabia, precum și sutorilor de credincioși prezenți o scenetă religioasă intitulată: „Buna Vestire”.

— Duminică, 21 martie a.c. P.S. Serafim a oficiat Sf. Liturghie la biserica cu hramul „Sf. Treime” din Brașov. La orele 16.00 P.S. Sa a oficiat slujba Vecerniei după care a rostit un cuvînt de învățătură credincioșilor din Oastea Domnului.

— Duminică, 29 martie 1992, P.S. Episcop-vicar Serafim Făgărășanul, după ce a vizitat parohiile Sura Mică, Ocna Sibiului III și Alămor, a oficiat Sf. Liturghie la biserica cu hramul „Sf. Ierarh Nicolae” din Armeni. După predică rostită de P.C. pr. prof. Sebastian Șebu, P.S. Sa a rostit un cuvînt de învățătură și îndemn la păstrarea credinței strămoșești.

În aceeași zi, P.S. Sa a oficiat slujba Vecerniei la Catedrala din Sibiu unde au participat și credincioși din „Oastea Domnului”, roșind un cuvînt de învățătură.

Arhid. Luca Dumitru

Conferința Federației Mondiale a Studenților Creștini — secțiunea europeană, Strasbourg, 8—15 martie 1992

Organizată cu sprijinul Fundației Europene pentru Tineret, care a suportat toate cheltuielile, și bucurîndu-se de facilitățile deosebite ale Centrului European al Tineretului din Strasbourg, care a găzduit-o, conferința de anul acesta a Federației Mondiale a Studenților Creștini — secțiunea europeană (W.S.C.F. — Europe) a avut drept temă generală: „Educația universitară într-o Europă în schimbare”.

Participanții (30) au acoperit o largă arie ecumenică: pe lângă diferitele orientări protestante și neoprotestante, organizațiile creștine ortodoxe de tineret au avut șapte reprezentanți (Grecia — 3, Rusia — 3, România — 1), iar cele romano-catolice unul.

Reprezentativitatea națională a fost de asemenea echilibrată — în ceea ce privește raportul între țările răsăritene și cele apusene, mai puțin în ceea ce privește prezența țărilor latine (singurul reprezentant fiind cel din România), ceea ce a afectat caracterul bilingvistic al conferinței, englez-francez, în cea mai mare parte a timpului vorbindu-se în limba engleză.

Lucrările conferinței s-au desfășurat fie în ședințe plene, care au prilejuit prezentări a situațiilor din diferite țări și confesiuni, și în care au fost audiate și o serie de expuneri ale unor invitați din afara conferinței („Politice educaționale într-o Europă în schimbare” — Maitland Stobart, „O identitate creștină în universitatea contemporană” — Kaija Junkkari, „O istorie a Universității din Strasbourg” — Bernard Vogler), urmate de discuții, fie în grupuri opționale de lucru (o comparație a participării studenților la evenimentele din 1968 și cele din 1989, despre problemele sociale ale studenților) sau în „grupuri creative” (dreaming workshops — spiritualitate, ecumenism, relația știință, artă, creștinism în universități).

Problemele unei anumite crize a angajării și participării studenților în cadrul diferitelor organizații și mișcări (în particular, cele creștine) au revenit insistenț.

O zi a fost dedicată vizitării sediului Consiliului Europei, a Centrului de Informare în probleme de Educație, a Universității din Stras-

Preotul profesor Ioan Hania vede lumina zilei la 20 martie 1818 în localitatea Sadu, jud. Sibiu, provenind din părinți țărani.

Studiază cu sîrguință în Sibiu, Cluj și Viena. La data de 7 oct. 1845 este numit „secretar consistorial” la Sibiu.

Beneficiind de solitudinea marelui ierarh Andrei Șaguna, preotului Ioan Hania îi este încredințată administrarea protopopiatului Săliște (pe acea vreme — alături de protopopiatul I al Sibiului), vreme de 24 ani (1854—1878), devenind unul din marii protopopi care — cu vrednicie — au condus acest propopiat, succedînd pe Dr. Grigorie Pantazi și anticipînd pe vrednicii de pomenire: Dr. N. Maier, Dr. I. Stroia, Dr. I. Lupaș, Dr. Dumitru Borcia etc.

Competent și meticulos pe linie profesională, onest ca om, Ioan Hania devine profesor la Seminarul Andreian din Sibiu, iar între anii 1865—1895 deține și funcția de „director seminarial”.

În ședința comitetului din 4 ianuarie 1870, s-a aprobat o „declarație publică” a conducerii Asociației, publicată în „Transilvania” și semnată de vicepreședintele Ioan Hania și I.V. Rusu, secretar II. Declarația cuprinde un protest împotriva unor articole jignitoare la adresa românilor, moralității și culturii lor, apărute în „Heidelberg Zeitung”, nr. 275 (din 1869), sub semnătura prof. W. Wattenbach. Acesta ținușe o conferință despre sași și români, la muzeul din Heidelberg, în care se întîlnește și următoarea afirmație: „... precumpănitoarea populație română din Transilvania care este o adevărată bandă de hoți”. Față de această afirmație jignitoare, Asociațiunea a luat atitudine afirmînd: „... onoarea poporului român, în ceea ce privește cultura și moralitatea lui, e atacată prin numitul profesor în modul cel mai insolent. Și acest atac e cu atât mai dureros simțit, cu cît el se vede a fi un anume catalc de a înfiera și discreditarea înaintea opiniei publice luminate și prin urmare de a lipsi de simpatia și sprijinul moral al aceleia pre un popor care, deși apăsător fără vina lui mai mult secolii, totuși, dovadă e istoria lui, n-a lipsit și nu lipsește a-și împlini oricare dintre popoarele conlocuitoare datorită sale către patrie și umanitate și care a adus și cele mai mari sacrificii pentru a intra în concertul popoarelor cultivate și libere.” Apoi, amintind realizările românilor în domeniul vieții sociale și culturale, continuă astfel: „Comitetul Asociației... nu poate să-și exprime destul de viu profunda sa părere de rău că un bărbat de știință, un istoric german a putut să-și uite într-atît de sine, înțit, în mijlocul Europei, într-o cetate celebră prin atîți erudiți și desigur înaintea unui numeros public luminat, să se apuce a arunca fără conștiință asupra poporului român fie măcar și numai asupra celui ce locuiește în „fundul regesc”, astfel de injurii grave și inflamatorii”. Luînd în mod firesc apărarea poporului român împotriva acelor atacuri injurioase și calomnioase, comitetul Asociației preciza: „... statistica țării arată înveredat că poporul român a stat și stă, în privința moralității, cel puțin pe acel grad pe care au stat și stau popoarele conlocuitoare favorite de stat”.

Incepînd Războiul nostru pentru Neafîrmare, în întreaga Transilvanie se organizează peste 300 de colecte în bani, îmbrăcăminte, pansamente etc. pentru ostașii răniți, vădușe și orfanii de război. În fruntea acestor acțiuni sînt intelectualii români de atunci: preoți, avocați, învățători, notari dar și țărani. Se disting însă soțiile și fiicele lor. Inițiativa organizării pornește, practic, de la Sibiu, unde se constituie un comitet de românce — la 5/17 mai 1877 —, sub conducerea lui Măcelariu, soția primului președinte al Partidului Național Român din Transilvania. Din comitet fac parte cîteva preotese, soții ale profesorilor de teologie sau ale „asesorilor consistoriali” precum: Maria Hania (soția pr. prof. Ioan Hania), Calliopei Boiu, Eleftera Cristea, Elena Popescu, Maria Cuntan, Maria Cosma etc.

Apelul lansat de comitetul sobienilor este reprodus în mai multe periodice românești și săsești din Transilvania, bucurîndu-se de un larg ecou printre români.

La data de 10/22 mai 1877 se constituie „Comitetul românilor din Brașov pentru ajutorarea soldaților răniți din România”, din care fac parte mai mulți preoți și profesori, sub conducerea negustorului patriot Manole Diamandî.

Însă oficialitățile din Budapesta nu pot admite astfel de manifestări ale solidarității românești. Ca atare, la 24 mai 1877, Ministerul de Interne interzice cele două comitete de români alcătuite doar cu cîteva zile înainte. Ambele comitete au înaintat cîte un memoriu-protest la Ministerul de Interne, în care arătau că s-au constituit și comitete ungurești, care colectau bani și alimente pentru răniții turci, fără ca prin aceasta să se încalce „principiul neutralității”, cum pretextau autoritățile. După cum era de așteptat, ambele proteste sînt respinse. În astfel de împrejurări, se fac colecte particulare, cu rezultate deosebite.

Preot profesor Ioan Hania face parte din comisia privind „editarea cărților școlastice”, scriînd — printre altele — o monografie a Seminarului Andreian sibian.

Preocupat de problemele economice-financiare ale timpului său, devine membru în direcțiunea „Albinei” (Instituție de credit și economii, fondată în 1871 la Sibiu, care subvenționează și activitatea culturală a bătrînei „Astra”), iar spre amurgul vieții ajunge președintele ei.

Preotul vrednic, protopopul merituos, profesorul competent și prob, patriotul sibian Ioan Hania intră în eternitate în urmă cu 95 de ani, la data de 30 martie 1897, lăsînd regrete unanime în inimile (și conștiințele) contemporanilor săi, ca și un chip pilduitor pentru posteritate.

Dumitru Peligrad

* În unele materiale — de epocă dar și mai tîrziu — se întîlnește forma (numele) Hannia. Am acceptat grafia cu un singur „n”.

1 v. Cartea de aur... Săliște, 1911 și anii urm., p. II.

2 v. Ioan Lupaș, Din istoria Transilvaniei, Buc., 1988, p. 196.

3 v. „Transilvania”, anul III, nr. 2/15 ian. 1870, p. 25—26; la fel Pamfil Matei, „Asociațiunea Transilvană pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român” (ASTRA) și rolul ei în cultura națională (1861—1950), Cluj-Napoca, 1986, p. 314 și urm.

4 v. „Telegraful Român”, an XXV, nr. 40 din 22 mai/3 iunie 1877; nr. 47 din 16/28 iunie; nr. 49 din 23 iunie/5 iulie 1877; la fel „Mitropolia Ardealului”, an XXII, nr. 4—6, 1977, p. 365—390; de asemenea Pr. Dr. Mircea Păcurariu, Politica statului ungar față de Biserica românească din Transilvania în perioada Dualismului (1867—1918), Sibiu, 1986, p. 81—82.

5 v. „Transilvania”, anul XXVIII, 1897, p. 61—63.

bourg și a unor monumente istorice importante (Catedrala etc.).

În fiecare seară s-au organizat meditații și rugăciuni în comun, de către reprezentanții diferitelor confesiuni pe rînd, una dintre ele fiind asigurată de către cei ai Bisericii Ortodoxe.

Ultimele două zile au fost dedicate evaluării lucrărilor, concluziilor și deciziilor privind acțiunile și modalitățile de colaborare viitoare. Între altele s-a hotărît elaborarea unui document programatic referitor la identitatea creștină și totodată studentescă a W.S.C.F. (Federația Mondială a Studenților Creștini), în care dimensiunea teologică să fie mai consistentă și la care și participarea ortodoxă este așteptată cu interes...

Din partea Facultății de Teologie Ortodoxă a Universității din Sibiu și a Ligii Tineretului Ortodox Român (filiala Sibiu) a participat Pr. drd. Grădian Vasile — cu contribuții la prezentarea aspectelor și tendințelor actuale (în particular a celor cu caracter religios) ale vieții tineretului român, și în secțiunile ce s-au ocupat de compararea participării studenților la evenimentele din 1968 și din 1989, și de problemele de spiritualitate.

În ansamblu, buna organizare a Conferinței — un rol important avîndu-l inspirata selecționare a participanților — a determinat un dens și fructuos schimb de idei între cei prezenți, spre o mai bună cunoaștere reciprocă — dătătoare de speranță într-o „unire a tuturor” întru Hristos.

Pr. Grădian Vasile

Semnalăm... Semnalăm...

● O carte de mare frumusețe: „Cerulele Oltului” de Valeriu Anania (Rimnicu Vilcea, 1990, 331 p., format mare). Valeriu e în dialog cu Bartolomeu — un ingenios procedeu *Ianus bitrons* — iar peisajele, minăstirile, icoanele excelent reproduse, sint o coborîre a cerului pe pămînt, pentru ca cerul să poată dialoga cu Oltul, așa, ca de la om la om, și să-și spună povești pe care Oltul le mai povestise și altă dată, într-o carte a lui, — „Cartea Oltului” a lui Geo Bogza —, dar le povestise numai malurilor lui.

Să nu se creadă însă că textele lui Valeriu și ale lui Bartolomeu sînt simple ilustrații verbale ale iconografiei bogate și bine alese. Cine se va osteni să le citească, va fi surprins de eseu erudit în care cei doi se întrec și se dovedesc atît de competitivi, încît nu reușesc să se departajeze. Atît doar că ultimul cuvînt îl are totuși Bartolomeu, cel binecuvîntat de har.

● A murit Anton Dumitriu. Nu-i vom creiona un portret. I-l știe tot omul de cultură. Nu-i vom înșira nici bibliografia multelor cărți și studii cu care a îmbogățit cultura românească. Despre toate se va scrie și, amănunțele vieții și creației lui, vor fi cercetate ani și ani. N-aș vrea însă să se uite un amănunt: Anton Dumitriu s-a apropiat cu un interes deosebit de ortodoxie. Și-a petrecut o vară întreagă, poate chiar vreo șase luni la Mănăstirea Slatina din Jud. Suceava, unde era stareț părintele Cleopa, vestit isihast și model viu de credință și viață creștină. Într-unul din interviurile sale din ultimii ani, Anton Dumitriu a pomenit și de teologii din Mănăstirea Slatina din vremea aceea, cu care se întîlnea adesea. Unul dintre aceștia era și cel care scrie aceste rînduri, și pe care Anton Dumitriu îl remarcase printre studenții săi, pe cînd era profesor de Logică la Universitatea din București. La Slatina mai era și Petroniu Tănase, cu studii de matematică (încearca împreună cu Anton Dumitriu să rezolve teoria lui Fermat), acum stareț faimos în Athos, și tot acolo a venit să se călugărească Andrei Scriba, fost asistent al lui Anton Dumitriu la Universitate, și apoi profesor la multe universități din lume.

Cît de mult l-a interesat isihasmul — el îi zicea isihasma — se poate vedea mai ales din culegerea „Retrospective” (Ed. Tehnică, Buc. 1991, 247 p.). Prieten cu Sandu Tudor — mai tîrziu ieromonahul Danil — Anton Dumitriu a frecventat și cercul isihast de la Mănăstirea Antim, „Rugul Aprins”. Despre aceasta vom mai scrie.

Dumnezeu să-l odihnească cu dreptii.

● Între 21 aprilie și 1 mai 1992 va avea loc la Mănăstirea Neamtu un Seminar cu tema: „Teologia și spiritualitatea ortodoxă”, la care vor participa studenți, teologi, preoți și laici. Seminarul este organizat de Consiliul Ecumenic al Bisericilor și de Institutul Ecumenic de la Bossey (Elveția), la inițiativa I.P.S. Daniel al Moldovei și Bucovinei.

● La Institutul Ecumenic din Bossey va fi organizat între 13—23 mai 1992 un dialog cu tema: „Medicina și Teologia — pot merge împreună?”

Noi știm dinainte: pot!

● Biserica Ortodoxă Rusă a refuzat să participe la un proiect prezentat de „Disney Land” de a organiza la Moscova un parc de distracții similar celui din Statele Unite și în care, organizatorii ar dori să deschidă și un „Centru al tuturor religilor”. „Biserica Ortodoxă Rusă nici nu va aproba un asemenea proiect, nici nu va participa la el”. Religiiile nu sînt teme de spectacol și distracție. Biserica Rusă este acum preocupată de introducerea educației religioase în școli și, spune S.S. Patriarhul, sperăm ca statul să ne dea concursul în astfel de acțiuni, în respect reciproc și cooperare. „Disney Land” nu poate fi locul potrivit din care cineva ar putea fi introdus în Ortodoxie” (I.B. Moscova, nr. 4, 1992).

Astfel de propuneri ni s-au făcut și nouă. Sînt unii care gîndesc problemele religioase, așa cum gîndesc despre asocierea cultivatorilor de soia! Și noi am răspuns că asemenea proiecte sint creștine nu sînt nici măcar pe aproape de ecumenism. Deocamdată noi avem de traversat oceanul încă turbure al ecumenismului. Să vedem cu ce vom ieși la liman. La un sincretism de tipul celui propus de Disney Land, în nici un caz. Proiectul dovedește că e conceput, poate, de buni oameni de afaceri, dar cu totul străini de problemele religioase.

● Se confirmă că Bisericile Ortodoxe din Statele Unite și-au suspendat apartenența la Consiliul Național al Bisericilor (N.C.C.) din S.U.A. Aceste Biserici sînt: Arhiepiscopia greacă din America de Nord și de Sud, Biserica Ortodoxă Americană (O.C.A.) Arhiepiscopia Ortodoxă Antiohiană din America de Nord, Biserica Ortodoxă Sîrbă din Statele Unite și Canada, Biserica Ucraineană din America. Doamna Joan Brown Campbell, secretară generală a Consiliului Național al Bisericilor din S.U.A. a declarat că retragerea ortodocșilor o face să creadă că e nevoie de o „transformare” a Consiliului, care a ajuns să aibe mai mult o mentalitate de „agenție”, decît de organism ecumenic.

Românii zic: Gura păcătoșului adevăr grăiește. Iată că s-a ajuns unde se bănuia de mult că se va ajunge, datorită modului cum a evoluat ecumenismul în ultima vreme.

Românii mai zic: Doamne fereste de mai rău! Să nu se inspire din exemplul Bisericilor Ortodoxe din America și cele din Europa!

Căci iată ce cer ortodocșii din America, pe drept cuvînt:

1. Să se facă publice întotdeauna punctele de vedere ortodoxe divergente de cele ale protestanților care compun restul Consiliului Ecumenic.

2. Ca participarea ortodocșilor în Consiliul Național al Bisericilor din S.U.A. să fie înțeleasă în sensul *Declarației de la Toronto* (1950) a Consiliului Mondial al Bisericilor care recunoștea că „participarea ortodocșilor să fie întotdeauna definită ca o mărturie a credinței ortodoxe, pe care noi o mărturisim ca bază a unității creștine”.

Declarația de la Toronto, meruă avută în vedere de Bisericile Ortodoxe, și meruă uitată de celelalte Biserici membre al Consiliului Mondial al Bisericilor, rămîne permanent elementul de referință al participării ortodoxiei în ecumenism. Această *Declarație* precizează:

a) că fiecare Biserică rămîne fidelă doctrinei proprii; b) că Consiliul Mondial (Ecumenic) al Bisericilor nu este nici Biserică, nici super-Biserică, și nici nu are vreo autoritate asupra Bisericilor membre;

c) că majoritatea nu poate nicidecum impune minorității prin vot, în cadrul Consiliului.

● D. Emilio Castro, secretarul general al Consiliului Mondial al Bisericilor, a cerut instituirea unei comisii mixte, alcătuită din ortodocșii din America și reprezentanți ai părții protestante și ai conducerii Consiliului. Aceasta s-a făcut, dar și rezultatele au complicat relațiile în loc să le limpezescă și să le reconcilieze.

S-a ajuns la analiza atitudinilor Consiliului față de unele probleme morale, așa cum se pun ele lumii de azi și s-a constatat că, în această privință Consiliul a promovat o atitudine de indiferență, dacă nu chiar de susținere a unor principii morale care contrazic flagrant morala biblică tradițională creștină.

Astfel, Consiliul a fost și este incert cu privire la avorturi, homosexualitate și „limbajul inclusiv”, adică acela de a feminiza toate numele divine din Biblie, pe baza principiilor drepturilor omului care sînt și drepturile femeilor de a fi și a avea aceleași drepturi ca și bărbații, inclusiv dreptul de a feminiza numele Tatălui din toate rugăciunile și din toată istoria biblică.

Reprezentanții Consiliului Ecumenic au arătat că unele lucruri au fost exagerate și că mai bune relații se pot restabili. Ortodocșii din America au acceptat să reia negocierile, dar atîta vreme cît motivele de separare rămîn, reintegrarea va fi dificilă. De altfel și *Mesaajul Patriarhilor Ortodocși* adunați la Constantinopol la 15 martie 1992 numește unele din aceste probleme ca obstacole care vor putea duce la reexaminarea participării întregii ortodoxii la Mișcarea ecumenică, dacă nu se vor produce evenimente care să-i elibereze pe ortodocși de teamă și pe protestanți de false speranțe că ar putea trece prin organisme ecumenice noi erezi. ANTONIE P.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază. Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului — președinte; Dr. Serafim Făgărășanul, Episcop-vicar — vicepreședinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Arhid. prof. Dr. Aurel Jivi, redactor adjunct; Pr. Gheorghe Papuc; Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu; Arhid. Ezechiel Oancea, tehnoredactor.

ABONAMENTUL pe un an: 350 lei. Cont nr. 45.10.4.092 B.C.S.A. — Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 47.21.016.680) sau echivalentul în altă valută, B.C.S.A. Sucursala Sibiu.